

Nga NGUYEN THI HANG

Wydział Architektury, Politechnika Krakowska

TERENY ZIELENI W PARKACH CAMPUSOWYCH, NA PRZYKŁADZIE PARKU CAMPUSOWEGO UNIwersYTETU NOTTINGHAM

Streszczenie. W artykule autor przedstawił tereny zieleni w Parku Campusowym Uniwersytetu Nottingham w Anglii, jako korzystny przykład planowania przestrzeni uniwersyteckiej. Autor uważa, że studiowanie dobrych przykładów planowania i zarządzania przestrzeniami w kampusach uniwersyteckich krajów zachodnioeuropejskich może być doświadczeniem przydatnym przy planowaniu dalszego rozwoju przestrzeni uniwersyteckich w Polsce.

THE GREEN SPACES OF PARK CAMPUSES – FOR EXAMPLE THE PARK CAMPUS OF THE UNIVERSITY OF NOTTINGHAM

Summary. This article introduced the system of green open spaces in the Park Campus of the Nottingham University, England, as a good example of universities' planning. The author suggested, that studying successful examples of planning and management for the universities' campuses in developed countries and their valuable experience would be helpful for the development of higher education space in Poland.

1. Wstęp

Od XX wieku, gdy technologia oraz urbanizacja rozwijają się z niesamowitą prędkością w skali globalnej, coraz częściej wymienia się edukację jako jeden z czynników decydujących o rozwoju każdego narodu. W krajach rozwiniętych widać dbałość o najlepsze warunki dla rozwoju nauki poprzez ogromne inwestycje związane z budową nowych kampusów uniwersyteckich. Systemy edukacyjne wyższych szkół w tych krajach odgrywają ważną rolę i mogą być dobrym przykładem dla rozwiązań powstających w krajach rozwijających się.

Mając okazję studiować system uniwersytetów w Anglii, które słyną z dobrej reputacji na całym świecie, autor tego artykułu jest zafascynowany wzorem „park campus” uniwersytetów angielskich. Szczególnie atrakcyjne są tereny zieleni parkowej, która odgrywa bardzo istotną rolę w zapewnieniu idealnego środowiska dla nauki. W tym artykule autor przedstawiał tereny zieleni w Parku Campusowym na Uniwersytecie Nottingham w Anglii, jako dobry przykład planowania przestrzeni uniwersyteckiej.

2. Pojęcie „park campus”

W Anglii, po pierwszej wojnie światowej, przemianom struktury organizacyjnej szkół wyższych, oraz zmieniającej się roli uczelni w zakresie dydaktyki i badań naukowych towarzyszyły przemiany ich struktur przestrzennych. Na zmiany wpływał także wzrost liczby studentów; zapotrzebowanie na kubaturę wielokrotnie przekraczało pojemność istniejących uniwersytetów. Powodowało to konieczność powstania kompleksowych wieloobektowych założeń uczelnianych, projektowych jako kompletny zespół funkcjonalny, często ze sprecyzowaniem przyszłego rozwoju przestrzennego. To zwiększenie się wielkości uczelni – przy równoczesnych trudnościach z zapewnieniem im wystarczających, a coraz trudniej dostępnych terenów miejskich – połączone było z poszukiwaniem coraz bardziej peryferyjnych lokalizacji, często związanych ze strefami zielonymi lub bezpośrednio z naturalnym środowiskiem. Ten nowy typ funkcjonalno – przestrzenny szkolnictwa wyższego wyposażonego w pełny program dydaktyczno – naukowy oraz socjalny, zlokalizowany poza strefą centrum miasta, nosi się nazwę „park campus” [2, s. 182].

3. Park Campusowy Uniwersytetu Nottingham

3.1. Zarys historyczny: Uniwersytet Nottingham został założony w roku 1881 początkowo dla 1000 studentów. Po I wojnie światowej liczba studentów wzrosła do 4000 osób. Pierwsze budynki uniwersyteckie, które powstały przy hałaśliwych ulicach w centrum miasta, stały się ciasne i nie mogły sprostać rosnącym wymogom. W roku 1928 Uniwersytet Nottingham przeniesiony został do nowej siedziby, która zlokalizowana jest w obszernym terenie parkowym w obrębie miasta. Po ostatniej zmianie w roku 1991 park campusowy zajmuje powierzchnię 1,2 km². Obecnie, Uniwersytet Nottingham szybko się rozwija. Założono cztery nowe campusy. Jednak pierwszy campus nadal jest najlepiej znany oraz uznany za jeden z najpiękniejszych parków kampusowych w Anglii [4].

Obszar, na którym powstał Park Campusowy, był terenem rolniczym od roku 1068. Od końca XVIII wieku do początku XIX wieku cały obszar został przekształcony w rezydencję. Od 1876 roku pełnił on funkcję parku publicznego. Po oddaniu Uniwersytetowi część Campusu nadal jest parkiem publicznym z wejściem dla publiczności z głównej alei [3, s.134].

3.2. Sposób funkcjonowania: Campus Uniwersytetu Nottingham funkcjonuje jak niezależne miasteczko z oddzielną siecią komunikacyjną, usługową, działa ono idealnie w zamkniętym terenie parkowym. Zlokalizowany niedaleko od centrum miasta w kierunku wschodnim (około 7 minut autobusem), Park Campusowy Uniwersytetu Nottingham należy do zielonego korytarza oddzielającego miasto Nottingham od miasteczka Beeston. Sąsiadujący z nim Park Technologii (własność Uniwersytetu) znajduje się na południe,

historyczny park Wollaton na północ, oraz Szpital Uniwersytecki na wschód od kampusu. Założenie otaczają cztery drogi kołowe, wśród nich jest główna aleja – University Boulevard łącząca Nottingham z Beeston. Dzięki swej lokalizacji kampus został całkiem odcięty od głośniego życia codziennego miasta.

Na powierzchni 1,2 km [3, s.134] ma swą siedzibę 35 szkół i instytutów oraz 12 akademików dla 3000 studentów oraz inne budynki towarzyszące; to także jest miejsce pracy dla 27 000 studentów i pracowników uczelni [4].

Aby wzmocnić niezależność Uniwersytetu, zastosowano najnowszą technologię w celu wykorzystania naturalnych źródeł energii dla elektryfikacji całego kampusu. Część energii elektrycznej w kampusie jest produkowana dzięki własnej elektrowni wodnej. Około 70% energii w niektórych budynkach wytwarzają systemy wykorzystujące energię słoneczną oraz wiatrową, montowane na dachach [4].

Cały park funkcjonuje idealnie dzięki efektywnemu działaniu sieci komunikacyjnej. Jest on dostępny przez cztery główne wejścia/wjazdy od czterech zewnętrznych dróg kołowych. Jedna droga kołowa przebiega wzdłuż osi parku, odgrywa ona funkcję łączącą lokalną komunikację w parku z systemem komunikacyjnym miasta. Studenci oraz pracownicy mieszkający poza kampusem mogą korzystać z publicznej komunikacji miejskiej, na przykład z autobusów, które co 10 minut kursują z centrum miasta do centrum Beeston. Wewnątrz kampusu studenci łatwo dostają się do różnych przystanków albo do innych kampusów znajdujących się poza terenem parku dzięki systemowi darmowych autobusów. Poza tym, studenci mogą korzystać ze ścieżek rowerowych czy licznych szlaków dla pieszych.

Można powiedzieć, że Campus Uniwersytetu Nottingham zaspokoił wszystkie potrzeby studentów w nauce i w życiu codziennym. Efektywny system komunikacyjny, nowoczesne wyposażenie uczelni oraz sieć usług w zasięgu ręki. Dzięki temu studenci oszczędzają dużo czasu, który studenci w Polsce codziennie tracą dojeżdżając na uczelnie czy biegając do różnych punktów usługowych położonych poza uczelniami.

3.3. Zagospodarowanie przestrzenne terenów zieleni w Campusie

Campus Uniwersytetu Nottingham charakteryzuje się nie tylko nowoczesnym i efektywnym sposobem funkcjonowania, ale również pięknym krajobrazem.

Campus można podzielić na trzy obszary: pierwszy zajmujący część wschodnią, obejmuje funkcję naukową z budynkami instytucyjnymi oraz kompleksem, w którym mieszczą się: biblioteka, warsztaty, laboratorium, sale konferencje oraz inne budynki usługowo-publiczne.

Drugi obszar zajmuje część południową i centralną, obejmuje głównie tereny wypoczynkowo-rekreacyjne z publicznym parkiem High Field. Trzeci obszar ciągnie się od północnej do zachodniej części parku, spełnia funkcję mieszkalną dla studentów. Znajdują się tam także budynki akademickie oraz kompleks obiektów towarzyszących.

Rys. 1. Tereny zieleni urządzonych w Campusie Uniwersytetu Nottingham. Fotografie własne autora
 Fig. 1. Open spaces in the Park Campus – University of Nottingham. Photo by author

W kampusie główną rolę odgrywa zieleni. Różne działania 27 000 ludzi są niewidoczne w dużym parku o powierzchni 1,2 km². Cicha, romantyczna atmosfera ogarnia cały kampus. Stojąc na zewnątrz, i patrząc na kampus z daleka, widzimy, że przed nami jest obszerny park otoczony ogrodzeniem i rzędem wysokich drzew. W niektórych miejscach, gdzie zlokalizowane są budynki instytutów, drzewa są sadzone bardzo gęsto, łączone z niskimi krzewami tworzą szczelne przegrody, jakby chronią kampus przed głośnym życiem miasta. Falisty teren z wielkim wzniesieniem w centrum podnosi atrakcyjność parku. Pod wzniesieniem leżą zielone trawniki z klombami drzew albo łąki dzikich kwiatów. Na szczycie wzniesienia znajduje się mały laszek iglasty – świat małych zwierząt, jak wiewiórki, lisy, zające oraz ptaki. Z drugiej strony wzniesienia usytuowany jest park publiczny High Field z pięknym, dużym jeziorem odbijającym korony drzew. Można być zafascynowanym różnorodnością form zieleni: ogrodzenie z rzędami wysokich drzew otaczające park, zielone parkingi, różne typy kwietników, trawniki boiskowe, łąki dzikich kwiatów, różne typy ogrodów, zielone szlaki dla pieszych, laszek iglasty, klomby drzew, wolnostojące drzewa, krzewy formujące zielone bramki wejściowe do niektórych zespołów budynków...

Zieleni odgrywa główną rolę w kształtowaniu całości krajobrazu. Ogranicza ona do minimum „powierzchnię szarą” – czyli powierzchnię pod zabudowę. Niskie zielone ogrodzenia z krzewów otaczają parkingi. W niektórych miejscach powstały małe zielone kopce przed parkingami w celu odgradzenia nieatrakcyjnych wizualnie samochodów.

Na terenie parku nie brakuje obiektów architektonicznych, jest tu ponad 35 szkół i instytutów oraz 12 akademików. Pomimo dużej ilości budynków park i tereny zieleni dominują. Wszystkie budynki są świetnie wkomponowane w zieleni, uniknięto kontrastu dzięki stosowaniu niewielkiej, prostej formy obiektów oraz kolorystyki, która pasuje do środowiska naturalnego.

4. Zakończenie

Można wnioskować z przykładu Parku Kampusowego Uniwersytetu Nottingham, że wzór „park campus” ma wiele korzystnych rozwiązań związanych z funkcjonowaniem oraz kształtowaniem przestrzeni. Stworzono tu najlepsze warunki do nauki, zaspokajając użytkownikom wszystkie codzienne potrzeby. Trzeba potwierdzić istotną rolę i znaczenie terenów zieleni urządzonych jako podstawowy element łączący wszystkie części kampusu. Zapewniają one studentom oraz pracownikom uczelni niezbędną ciszę do nauki i pracy oraz spełniają funkcję wypoczynkowo-rekreacyjną w bezpośrednim kontakcie ze środowiskiem naturalnym. Wydaje się, że warto studiować znaczenie parków kampusowych i ich rolę w strukturze miasta czy regionu dla określenia optymalnych warunków pracy naukowej dla studentów i naukowców w krajach rozwijających się.

Literatura

1. Barnes F.: Priory Demesne to University Campus. A topographic history of Nottingham, Nottingham 1993.
2. Rzegocińska-Tyżuk B.: Wybrane zagadnienia roli wyższych uczelni w kształtowaniu przestrzennym miast. Praca doktorska. Kraków 1974.
3. Thomas A. W.: A history of Nottingham High School, 1513-1953. 1957.
4. Website: www.nottingham.ac.uk/about/history/history.php;
5. Wood A. C.: A history of the University College. Nottingham 1881-1948, Oxford 1953.